

MSB 236

MORE SEED AND BREAD

KORTE BIJBELSE BOODSCHAPPEN VAN

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

oprichter: Otis Q. Sellers – directeur: David R. Hettema

Job en het zwijgen van God

Door M. B. Hammond

De oorsprong van het boek Job is gehuld in raadselen. De tijdsperiode waarin deze geschiedenis zich afspeelt is onbekend, maar uit verwijzingen naar het patriarchale systeem en het ontbreken van enige verwijzing naar de wet van Israël, benadert het de tijd van Abraham binnen een paar honderd jaar. De auteur is ook onbekend, maar sommige theologen denken dat het door Mozes is geschreven, omdat ze schatten dat de locatie van het land Uz in de buurt van het land Midian ligt, waar Mozes 40 jaar als herder heeft doorgebracht. Job is bijna volledig Hebreeuwse poëzie, behalve de eerste twee en laatste hoofdstukken. Het hoort in de Bijbel thuis, omdat er in de Schrift naar wordt verwezen.

De eerste verwijzing gaat over de toorn van de Heer over Israël: al waren “... **Noach, Daniël en Job... daar (in Israël) - zo waar Ik leef, luidt het woord van de Here HERE, zij zouden zoon noch dochter redden. Zij zouden door hun gerechtigheid alleen zichzelf redden**” (Ez.14:20).¹ De Heer legde uit dat elke Israëliet verantwoordelijk zou worden gehouden voor zijn eigen zonden. De tweede verwijzing zegt: “**Zie, wij prijzen hen zalig, die volhard hebben; gij hebt van de volharding van Job gehoord en gij hebt uit het einde (Grieks: *TÉLOS*, voleinding), dat de Here deed volgen, gezien, dat de Here rijk is aan barmhartigheid en ontferming**” (Jac.5:11). De “volharding” van Job is dus het vermogen van een gelovige om elke beproeving die op hem of haar afkomt te doorstaan.

Job was een rechtvaardig man, waarschijnlijk een koning, heerser of edelman in zijn land. Hij had contact met God en hoewel hij geen Jood was, had God hem opgevoed in de gerechtigheid (hoofdstuk 31). In het eerste hoofdstuk wordt Job “groter dan al die van het oosten” (vers 3, St.Vert.) genoemd. Toen de dag kwam dat de zonen van God kwamen om zich voor de Heer (Yahweh) te

¹ Tenzij anders vermeld, zijn de citaten uit de NBG-vertaling van 1951.

presenteren, kwam de satan met hen mee. Nadat Hij had gevraagd waar hij vandaan kwam, richtte de Heer zich tot de satan en zei: **“... Hebt gij ook acht geslagen op mijn knecht Job? Want niemand op aarde is als hij, zó vroom en oprecht (rechtvaardig), godvrezend en wijkende van het kwaad”** (Job 1:8). Het antwoord van de satan daagde God uit: “Is het om niet, dat Job God vreest? Hebt Gij zelf niet hem en zijn huis en al wat hij bezit aan alle kanten beschut? Het werk zijner handen hebt Gij gezegend, en zijn bezit is zeer toegenomen in het land. Strek daarentegen uw hand uit en tast alles aan wat hij bezit - of hij U dan niet openlijk zal vaarwel zeggen!” (Job 1:9-11). “En de HERE zeide tot de satan: Zie, al wat hij bezit, zij in uw macht; alleen tegen hemzelf zult gij uw hand niet uitstrekken...” (1:12). Dus verwoestte de satan alles wat hij bezat, inclusief zijn gezin. Toen Job dit vernam zei hij: “Naakt ben ik uit de schoot mijner moeder gekomen, naakt zal ik daarheen wederkeren. De HERE heeft gegeven, de HERE heeft genomen, de naam des HEREN zij geloofd. In dit alles zondigde Job niet en schreef Gode niets ongerijmds toe” (1:21-22).

In hoofdstuk twee kwamen de zonen van God opnieuw om zich voor de Heer te presenteren, en de satan kwam met hen mee. De Heer vroeg waar de satan was geweest en herhaalde wat er in 1:8 was gezegd: **“... Hebt gij ook acht geslagen op mijn knecht Job? Want niemand op aarde is als hij, zó vroom en oprecht, godvrezend en wijkende van het kwaad. En nog volhardt hij in zijn vroomheid, hoewel gij Mij tegen hem hebt opgezet om hem, zonder oorzaak, in het verderf te storten. Maar de satan antwoordde de HERE: Huid voor huid, en al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven. Strek daarentegen uw hand uit en tast zijn gebeente en zijn vlees aan - of hij U dan niet openlijk zal vaarwel zeggen!”** (2:3-5). Zo werd Job geteisterd door kwaadaardige zweren over zijn hele lichaam, “van zijn voetzool af tot zijn hoofdschedel toe” leed hij veel pijn. “Toen zeide zijn vrouw tot hem: Volhardt gij nog in uw vroomheid? Zeg God vaarwel en sterf! Maar hij zeide tot haar: Zoals een zottin spreekt, spreekt ook gij; zouden wij het goede van God aannemen en het kwade niet? In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet. Toen nu de drie vrienden van Job hoorden van al het leed dat hem getroffen had, kwam ieder van hen uit zijn woonplaats: de Temaniet Elifaz, de Suchiet Bildad en de Naämatiet Sofar; en zij kwamen volgens afspraak bij elkander om hem te gaan beklagen en te troosten (flink te bemoedigen)” (2:9-11).

Toen ze hem zagen, herkenden ze hem bijna niet. Zij “scheurden hun mantels en strooiden stof op hun hoofd, hemelwaarts. En zij zaten bij hem op de grond, zeven dagen en zeven nachten; niemand sprak tot hem een woord, want zij zagen, dat zijn smart zeer groot was” (2:12-13).

Het grootste deel van de volgende 30 hoofdstukken gaat over de beschuldigingen van zijn drie vrienden en Jobs verdediging van zijn rechtvaardigheid tegenover hen. Een theologiestudent zou hun beschuldigingen als enigszins waar bestempelen, maar het waren grotendeels de satanische en valse leerstellingen die bekend staan als “belonings- en vergeldingstheologie”. Dit betekent dat duidelijk werd verondersteld dat Job schuldig moest zijn aan een grote geheime zonde in zijn leven om al het kwaad dat hem was aangedaan te rechtvaardigen. De oude Israëlieten en andere volkeren in het Oosten keken op deze manier naar het lijden. Het is niet verwonderlijk dat Job hen niet kon overtuigen van zijn onschuld, ook al was de beschuldiging van de satan ongegrond waarin hij veronderstelde dat hij alleen de beloningen voor rechtvaardigheid wilde ontvangen. God handhaafde Zijn stilzwijgen in deze hoofdstukken en ook tijdens de toespraak van een vierde persoon, Elihu genaamd, die ter verdediging van God sprak (hoofdstukken 33-37). Gods zwijgen is niet anders dan vandaag de dag (en de afgelopen ruim 1900 jaar). Job was geagiteerd door zijn pijn en reageerde verschillende keren in terechte verontwaardiging op hun veronderstelling van zijn schuld of zondigheid in de ogen van God. Elk van hen werkte de bewering drie keer uit, dat wat Job was overkomen Gods oordeel was, dat op geen enkele andere manier kon worden verklaard, dan door Jobs verdorvenheid. Job bleef echter bij zijn onschuld en hield vast aan zijn rechtvaardigheid en hij begreep niet waarom God hem onterecht zo strafte.

De onwetende kritiek van Job op God was oneerlijk en de student zou zich moeten afvragen: “Had God zich moeten houden aan een strikte reeks voorschriften die gebaseerd zijn op menselijke interpretaties van Zijn relatie met de mensheid?” Tenzij we erkennen dat Gods bedelingen Zijn manier zijn om met mensen om te gaan, kunnen we er ons niet van bewust zijn dat wat Job overkwam het gevolg was van het feit dat God in genade werkt gedurende de Dag des mensen. In Zijn genade gaf Hij toestemming aan de satan, de belangrijkste drijfveer achter zonde, kwaad en lijden, om Job te testen en bewaarde Hij zijn stilzwijgen. Zo is het ook duidelijk dat de enige interesse van de satan in de mensheid een methode is om God terug te pakken door hen Hem te laten vervloeken. Job wilde dit niet doen, hoewel hij begreep dat de belonings- en vergeldingstheologie veel tegenstrijdigheden bevat. De satan is succesvol geweest in het lasteren van God door de meeste mensen zover te krijgen dat ze de term “daad van God”² gebruiken voor de meeste vreselijke dingen die mensen overkomen, inclusief de daaruit voortvloeiende pijn en het lijden dat deze veroorzaken.

Zo is het ook met ons die leven in de Bedeling van de Genade van God. God lijkt te zwijgen en geen merkbare interesse te tonen in Zijn schepping. Maar, net als Job, hebben we een schat aan kennis over God en Zijn bedoelingen die ons in de Bijbel gegeven is in de vorm van zijn wetten (woorden), geboden, voorschriften, getuigenissen, inzettingen en oordelen. De Bijbel geeft ons alles wat we moeten weten over onze God en in zijn voltooide Woord maakt Hij duidelijk wat Hij van de mensen verlangt, waarbij Johannes 3:16 zijn hele evangelie in een notendop weergeeft. De satan heeft echter de gedachten van mensen verward met een veelheid aan christelijke religies en hun veelvuldige discussies over Gods Woord. De grotere verwarring onder andere niet-christelijke religies laat zien dat de satan erin geslaagd is om de kennis van God bij de mensheid weg te houden, zoals hij de veronderstelde vrienden van Job heeft gebruikt om Job nog meer pijn te doen door hen beschuldigingen tegen Jobs rechtvaardigheid te uiten. Gods zwijgen veroorzaakte veel twijfel en angst bij Job, maar hij week nooit af van zijn geloof. Vanwege zijn grote pijn riep hij God op om een einde aan zijn leven te maken of hem te laten zien wat hij verkeerd had gedaan (ervan uitgaande dat de vergeldingstheologie zou kunnen kloppen). Dat concept ligt immers ten grondslag aan het Koninkrijk of de regering van God tot aan de latere dagen, wanneer Hij zijn beperkingen begint op te heffen.

Job bevestigde zijn geloof in God met de woorden: **“Wil Hij mij doden, ik blijf op Hem hopen; ja, mijn wandel (onschuld) wil ik voor Hem rechtvaardigen. Hij toch zal mij tot heil zijn, maar een godvergetene zal voor Hem niet verschijnen”** (Job 13:15-16). Hij zei ook: **“Och, of Gij mij in het dodenrijk wildet versteken, mij verbergen, totdat uw toorn geweken was; dat Gij mij een tijd steldet en dan weer aan mij dacht. Als een mens sterft, zou hij herleven? Dan zou ik hoop hebben al de dagen van mijn zware dienst, totdat mijn aflossing zou komen. Gij zoudt roepen en ik zou U antwoorden, naar het maaxsel uwer handen zoudt Gij verlangen”** (14:13-15). De voortdurende beschuldigingen deden hem zeggen: **“Och, of mijn woorden toch werden opgeschreven, och, of zij kwamen in een boek, met een ijzeren stift in lood werden gegrift, voor eeuwig gehouwen in een rots! Maar ik weet: mijn Losser leeft en ten laatste zal Hij op het stof optreden. Nadat mijn huid aldus geschonden is, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen”** (19:23-26). Het geloof van Job werd dus niet aangetast. Hij wist dat zijn rechtvaardigheid bekend was bij God en zijn redding zou zijn. Meerdere keren reageerde hij satirisch op zijn vrienden, wier beschuldigingen zonder bewijs

² In het Nederlands wordt deze uitdrukking nauwelijks gebruikt. In het Engels staat ‘act of God’ over het algemeen voor natuurrampen waar mensen geen invloed op hebben, noch de mogelijkheid hebben deze te voorkomen. (vert.).

voortdurend op hem werden afgevuurd, door uit te leggen hoe graag hij hun troost en rust wilde, in plaats van deze duidelijke veronderstelling van zijn schuld.

De theologiestudent zou het boek Job een schoolvoorbeeld noemen van 'Hebreeuwse wijsheidsliteratuur die handelt over het concept van "theodicee", wat een rechtvaardiging betekent van Gods gerechtigheid wanneer hij het bestaan van het kwaad toestaat. De ware Bijbelstudent weet dat de satan achter het grootste deel van het menselijk leed zit, maar het verhaal van Job gaat over menselijk lijden als een test. Hoewel God wel degelijk lijden oplegt om redenen van oordeel, tuchting, loutering en beproeving, verdedigde Elihu, de vierde spreker, God door te zeggen dat God niet onrechtvaardig was (34:10-12, 21-28), dat God niet onverschillig was (35:15) en dat Hij ook niet machteloos was om voor zijn volk te handelen (hoofdstukken 36 en 37). Hij benadrukte dat een relatie met God niet gebaseerd was op, noch in stand gehouden werd door, de menselijke eis van loyaliteit, zuiverheid of gerechtigheid, maar volledig gebaseerd is op Gods genade. Hij bereidde Job voor op Gods antwoord op de debatten en Jobs uiteindelijke onderwerping aan Gods soevereiniteit. Toen God sprak uit een storm, begon Hij ermee Job te beschuldigen van het verduisteren van Zijn raadsbesluit "met woorden zonder verstand". God ging niet in op Jobs lijden, noch op zijn aanvallen op Gods gerechtigheid. God stelde vele onbeantwoordbare vragen, waarmee Hij bewees dat Hij alleen alles had geschapen en waarmee Hij Zijn soevereiniteit en almacht demonstreerde. God zei tegen Job: "Wil de bediller twisten met de Almachtige? De aanklager van God antwoorde daarop!" (39:35). Het was duidelijk dat Job niet op Gods opmerkingen kon reageren (39:36-37). God benadrukte Zijn macht in de "ode aan de Behemoth en de Leviathan"³ (hoofdstukken 40 en 41). Aangezien de mens geen macht heeft over deze schepselen, kan hij alleen kracht en macht vinden in God, die Heerser is: almachtig, oprecht, liefdevol en volmaakt rechtvaardig.

De conclusies zijn dat God niet beperkt wordt door de vooroordelen van mensen over gerechtigheid, en dat zonde niet de enige grond is voor lijden. Aanvaarding van dergelijke valse leringen zorgt ervoor dat zij God de schuld geven, en de vergeldingstheorie verdraait de genade van God. De satan zit achter dergelijke valse ideeën en hij is altijd oneerlijk en onrechtvaardig. Gods stilzwijgen (onzichtbare bedoelingen) kan voor sommige mensen verdrukkingen brengen, maar een sterk geloof leidt tot volharding, beproefdheid en hoop; deze maken een mens sterk in de liefde van God (Rom.5:3-5).

Gepubliceerd op 31 augustus 1999

³ In NBG51 vertaald met respectievelijk en 'nijlpaard' en 'krokodil'. Zie voor 'Behemoth' en 'Leviathan' o.a. (Herziene) Statenvertaling (vert.)